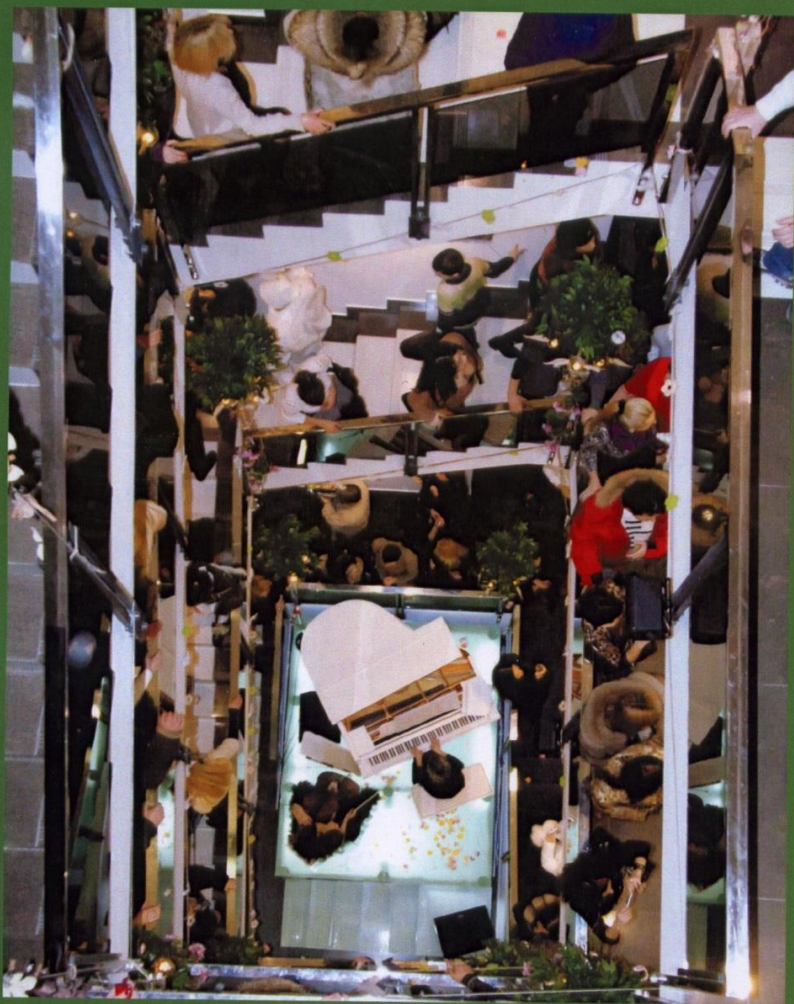

І. В. Толстов, В. О. Даніл'ян

СОЦІОЛОГІЯ

Навчальний посібник

УДК 316(072)
ББК 60.5я7
Т 529

Рекомендовано вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту як навчальний посібник (витяг з протоколу № 8 від 21 грудня 2017 р.)

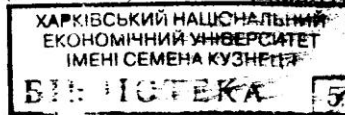
Рецензенти:

д-р соціол. наук, професор *Л. Г. Сокурянська*
(ХНУ ім. В. Н. Каразіна);
д-р філос. наук, професор *Б. В. Новіков* (НТУ України
«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського»);
д-р філос. наук, професор *О. К. Чаплигін* (ХНАДУ)

Толстов І. В., Даніліч В. О. Соціологія: Навч.
Т 529 посібник. – Харків: УкрДУЗТ, 2018. – 284 с., табл. 3.
ISBN 978-617-654-078-6

У навчальному посібнику з урахуванням досвіду викладання дисципліни «Соціологія» кафедрою філософії та соціології Українського державного університету залізничного транспорту надано докладний матеріал, що розкриває зміст тем: об'єкт і предмет, структура і функції соціології, етапи становлення соціології як самостійної науки. Висвітлено сутність суспільства як складної соціальної системи та особливості розвитку постіндустріального суспільства в епоху глобалізації. Значну увагу приділено питанням міжетнічних відносин, сім'ї, молоді та інших сфер суспільного життя.

Призначено для студентів закладів вищої технічної освіти, а також для всіх, хто цікавиться проблемами суспільного життя.

784759

УДК 316(072)
ББК 60.5я7

ISBN 978-617-654-078-6

© Український державний університет залізничного транспорту, 2018.

ЗМІСТ

Передмова	6
Розділ 1. Соціологія як наука	8
1.1. Об'єкт і предмет соціології	8
1.2. Структура соціологічної системи знання	11
1.3. Методи соціології для дослідження суспільства	14
1.4. Функції соціології	17
1.5. Місце соціології серед інших наук про суспільство	18
Питання для самоперевірки	19
Розділ 2. Історія виникнення та розвитку соціології як самостійної науки	20
2.1. Етап універсалізму	20
2.2. Етап становлення «національних шкіл»	25
2.3. Період інтернаціоналізації соціології	31
2.4. Період «ідигенізації» соціології	36
2.5. Період «глобалізації» соціології	38
2.6. Розвиток української соціології	44
Питання для самоперевірки	50
Розділ 3. Суспільство як головне поняття соціології	51
3.1. Соціологічні підходи до визначення суспільства	51
3.2. Соціальна структура суспільства: основні види та елементи	57
3.3. Теорії походження суспільства	67
3.4. Типологія суспільств	70
Питання для самоперевірки	74
Розділ 4. Соціальна стратифікація суспільства	75
4.1. Соціальна стратифікація і нерівність	75
4.2. Історичні типи стратифікації	79
4.3. Особливості стратифікації сучасного українського суспільства	87
4.4. Прекаріат – новий небезпечний клас	89
Питання для самоперевірки	92
Розділ 5. Соціальна мобільність	93
5.1. Визначення соціальної мобільності	93
5.2. Форми і види соціальної мобільності	94
5.3. Канали вертикальної мобільності	103
5.4. Особливості і засоби соціальної мобільності	105

5.5. Міграція як форма соціальної мобільності	108
Питання для самоперевірки	109
Розділ 6. Глобальні проблеми сучасного суспільства	110
6.1. Сутність глобалізації	110
6.2. Історичні прообрази глобалізації	114
6.3. Глобальні проблеми сучасності	116
6.4. Шляхи розв'язання глобальних проблем	120
Питання для самоперевірки	124
Розділ 7. Етносоціологія	125
7.1. Методологічні підходи до визначення етносу і нації	125
7.2. Націоналізм та його типи	132
7.3. Національно-етнічні процеси в Україні	136
Питання для самоперевірки	140
Розділ 8. Сім'я і шлюб як соціальні інститути	141
8.1. Соціальна сутність сім'ї	141
8.2. Типологія сімейних структур і їх основні різновиди	143
8.3. Функції сім'ї	148
8.4. Проблеми розвитку сім'ї в сучасному суспільстві	153
Питання для самоперевірки	157
Розділ 9. Соціологія особистості	158
9.1. Поняття «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість»	158
9.2. Основні соціологічні концепції особистості	162
9.3. Внутрішня структура особистості	167
9.4. Соціалізація особистості	172
9.5. Девіантна поведінка	178
Питання для самоперевірки	184
Розділ 10. Соціологія молоді	185
10.1. Молодь як специфічна соціально-демографічна група ..	185
10.2. Вікова стратифікація молоді	188
10.3. Психологічні особливості молодого покоління	192
10.4. Молодіжна субкультура	193
10.5. Розвиток молодіжних субкультур в Україні	200
10.6. Державна молодіжна політика в Україні	203
Питання для самоперевірки	204
Розділ 11. Соціологія культури	205
11.1. Визначення поняття «культура»	205
11.2. Функції і дисфункції культури	206

11.3. Форми і різновиди культури.....	211
Питання для самоперевірки.....	216
Розділ 12. Соціологія релігії.....	217
12.1. Визначення релігії.....	217
12.2. Сучасні релігії.....	224
12.3. Свобода совісті та її правове регулювання в Україні.....	242
Питання для самоперевірки.....	248
Післямова.....	249
Бібліографічний список.....	251
Словник спеціальних термінів.....	268